

En és a drót

Híres könyvek jelentek meg ilyenféle címekkel: „En és India.” „Az én szememmel.” „Ahowy én láttam.” Ewersnek, Allenbergnek, Wassermannnak utalásai, megfigyelései ezek. Magyar, Hatzany-könyv is van ilyen címmel: „En és a könyvek.”

A címével valamennyi azt akarja kifejezni, hogy ha azok a dolgok, amelyekről ír, ismertek is, — új bennök az, ahogyan a szerző látja a régi dolgokat.

Igy vagyok én a dróttal. A drót, a drótkerítés is, amelyről most írok, szintén közönséges dolog. De nem közönséges az, amit én átéltem a dróttal kapcsolatosan.

Ugy kezdődött, hogy a mi gazdagon termő országunkban a földművelésügyi minisztérium a gyümölcssterilis felkokuzaát tüzte ki feladatául. Evégből minden vidéken ki-előlte, hogy melyik föld milyen gyümölcs termelésének felel meg.

Már most: a balszerencés ember természetesen épp olyan helyen lakik, amelyek a legkényesebb gyümölcsre alkalmas. Így vagyok én is. Ez a hely, a mi vidékünk, őszibarackra alkalmas, a legtöbb kezelést igénylő, mert különben néhány év alatt kivész. Csomago-ása, szállítása a legkényesebb, mert ha kicsit erősebben érintik, barna foltként marad rajta az ujjlenyomata a durvább kezű szedőnek. Ifjú törzse pedig legkedvesebb eledele télen a szegény, kopáló nyulaknak. Tehát: be kell keríteni, mert ez a legjobb védelem a kiéhezett nyulak ellen.

Most kerül sorra a — drót. Mert drótkerítéssel kell bekeríteni hat-nyolcszáz méter kerületben a három-négy-öt holdas őszi barackost. Miből van a drótkerítés? Drótból. Eddig mindenki egyszerű tőmondatban feleltetett a feltett kérdésekre. De aki még sohasem csináltatott drótkerítést, az ilyenkor tudja meg, hogy van: négyzetletes, hatszögletes, egyszer csavart, többször csavart, ilyen-olyan lyukbőségű — hihetetlen milliméter különbségű, horganyozott és nem horganyozott drót, amiből választania lehet! Sőt kell!

A pénzkérdés is ham'eti töprengésekbe sodorja az embert. Bujjuk hát az árjegyzékeket, tanácskozunk drótszakértőkkel vagy olyanokkal, akiket azoknak tartunk. Én tudom, be is vallom, hogy idén nyáron tölem nem volt nyugta olyan embernek, akinek a legkisebb köze is volt valaha valami dróthoz. Aminek az volt a következménye, hogy aznap, amikor azt hittem, hogy végre döntöttem az egyik gyár, vagy kereskedő és a négyzetletes drót mellett, akkor azonnal találkoztam olyannal, aki azt mondta, hogy mindent inkább, csak négyzetleteset ne! Mert az török; ha annak két nyul vagy kutya, nem is szólva jár ott legelésző tehénről — nekiszalad, akkor egyszerre vége!

Visszont ha a következő ámatlan éjszakám után a hatszögletes vagy a többször csavart barackot határozottam magamát — végérvényesen — akkor egy másik jóakaróm sikoltott fel erre a gondolatra: Isten őrizd a többször csavartól! Azt nem lehet jól feszíteni; az lö yőzni fog az oszlopokon, mint a bő ruha. Majd ha egyik vas- és drótcéget véltem a legmegbízhatóbbnak, titokban megsúgták, hogy csak legyek résen, ha ott rendelem. Ha ott kétmilliméterest rendelék, biztos, hogy vékonyabbat fogok kapni. Honnan tudjam én — drótból a szűzies ártatlanság képviselője —, hogy hány milliméteres az a drót, amit küldtek.

Az ilyen felvilágosítások és tanítások közben eszméltem rá arra, hogy milyen csalafintaságok akadhatnak a vidéki termelések és szállítások körében. Hát először is, hogy általános trükk a milliméter-huncutság, ami bár csak néhány fillér különbség egy méternél, de százakra terjedő métereknél nagy különbség.

Ez a drótnál. De érdekes hogy a fánál is hasonlóképpen lehet ügyeskedni. Rendeltünk vagy hatvan mázsa fát. A fa csak nem akart megérkezni, a tulajdonosa csak halasztgatta-halasztgatta mindenféle kifogásokkal a szállítást. Nem értettük. Kérdősködöttünk, miért nem küldik? Valaki aztán felvilágosított, hogy a fás-ember — az esőt várja. Akkor történetesen száraz idő volt, csak később álltak be az esőzések. Hát persze, a jól átázott fa sokkal nehezebb, kevesebb kell belőle!

Másik hasonló eset. Száz mázsa széna szállítását vállalta valaki. De ne adj' Isten, hogy nyemion valamit az a száraz széna. A végén három szekér után mindig egy szekérrel teli hordó vizet vittek — azzal öntözték a szenát. Ezt maga a szállító nevére mesélte. Állítólag, még békében, így tettek a zsuppal is, amit akkor a huszároknak szállítottak.

De ha már benne vagyok dróttanulmányaim révén az ilyen kis csalafintaságok elbeszélésében, akkor még hamar elmondom, hogy a karácsonyi hagyományos nagytakarítások révén is milyen kedves meglepetés ért. Volt egy szép kis szobrunk, amit nem is tudom már, honnan kaptunk, de mint valami értékes tárgyat kezeltünk eddig. Mindenféle egyéb márvány-, porcellánváza és figura lemosnivalóval együtt beletettük a fürdőkádba. Kis langyos vízben sorakozva várták együtt a tisztálkodási folyamatot. De mire a mi Hercules-szobrunk került volna sorra, nem volt sehol. Kereszük, kutattuk, mint a rossz gyereket, amelyek elbujik a mosakodás elől. Miután azonban a talapatatá, ami fémből volt, ott találtuk a kádban, hát nem emelhettem el valaki. A végén pedig kislútt, hogy az egész márványszobor — elolvadt. Timsóból csinálták!

Ilyen és hasonló csalafintaságok jártak az eszemben és nyugtalanítottak, amikor ezer töprengés közben mégis csak megrendeltem a fentnevezett drótot. S hogy mennyire joggal, arra nézve nem mondhatok mást, mint hogyha most szembem állunk én és a drót: — én most már telve dróttapasztalatokkal — ő pedig a maga szomorúan egyszerű mióltával akkor tudom már, hogy jövő gyümölcsösöm jobban lesz bekerítve. Sőt amikor ímgyen főszerelve ott álltam a most még mindenestire ellentálló kerítés mellett, — mint állatbarátot még lelkiismeret-furdalások is gyötörték.

Eszrevettem egyszerre egy nyulat, amint vad iramban futott neki a drótnak. A drót a szerencsétlent egy-két méterre visszapatlantotta. Feljebb szaladt s ott ugyanugy járt szegény. Eszembe jutott, hogy nem volt-e azok közül a nyulak közül való, amelyikről azt beszélték, hogy valamelyik határról vad vágatással rohant s szembe találkozott egy magyar nyullal.

— Hova rohansz, koma? — kérdezte a magyar nyul a határon túlról jövő testvérét.

— Rohanok! Mert nálunk elrendelték, hogy a birkákat az idén még egyszer nyírják.

— Hiszen te nem vagy birka!

— Jó, jó — felelte futiában az ijedt nyul —, de amíg én ott bebizonyítom, hogy nem vagyok birka, addig már régt megnyirtak.

Valami közösséget éreztem nyul komával, amint a drótom előtt álltam. Mert mire én is bebizonyítom, hogy már tudom, mi az igazi jó drótkerítés, addig engem is többször és jól megnyirtak.

Mouche.

Hova lettek Toldi Miklós fegyverei a Bécsi-kapuból?

Nemrég avatták fel a budavári hősök emlékét a Bécsi-kapu mellett. Mostanában általában sok szó esett az újjáépült Bécsi-kapuról. Csak azt nem kérde senki: *hova lettek Toldi Miklós fegyverei a lebontott Bécsi-kapuból? Mert hogy ott függött egy hajdankorból való csodás-méretű vitézi fegyverzet, az bizonyos!*

Hosvai Selymes Péter Tholdi Miklós históriájának újabb kiadásai ezekkel a sorokkal végződnek:

*Ebben amit irtam vöjjon s el nem hiszed,
Hogy Tholdi Miklós lett volna, nem hiszed:
Nézd meg jól Budának a Bécsi-kapuját,
Meglátod ott ennek sulyos buzogányát,
Mellette függni személyéhez pajzsát,
Parittyából hajgált huszfontos köveit,
Diadalmas vitéz hegyes kópíáját
És akit csizmáján viselt sarkantyuját.*

Stephan Gerlach udvari pap 1573 június 23-án kelt feljegyzése szerint még emberi csontok is voltak ott. Gerlach a következőket írja: „A Bécsi-kapu alatt függ egy óriás láb, egy állkapca, egy kopja, mellyel némi török egy ekevasat átlukasztott, s nagy vastag patkó, melyet kettétört vala.” *Béi Mátyás* a csontokat már nem látta, csak a fegyvereket. A Notitia Hungariae harmadik kötetének 442-ik lapján szól a Toldi-ereklýkről:

„A bolhajtáson — írja — felüggesztve láttuk a csodáserejű Toldi Miklós fegyvereinek maradványait. Ezek között van egy szokatlan temérdekű kovácsolt paizs, mely akkora sulyu, hogy ma alig-alig viselhetné a legizmosabb férfi is. Ott látni továbbá a *lándzsát*, mely olyan nehéz, hogy csaknem azt vélhetnéd: óriások használták egykor. Ott függ a láncon a *kópolyóbis*, melyet Toldi a harcokban a szablyaszíján viselt, emberfejnél nagyobb, két kézzel se lehetne könnyen útésre lödítani. Vaskarikából háló módjára szőtt *páncélingnek* darabja olyan, hogy manapság eliszonyodunk tőle. *Sarkantyuja* és *lovának patkói* szokatlan nagyságúak. Beszélük, hogy mikor erejének megmutatására kérték, lándzsájának egyetlen lödítésével öfött keresztül egy kopatlan *ekevasat*. Ez az ekevas is ott látható a lándzsa vasára szegezve e Toldi-ereklýk közt.”

Dugonics András először 1756-ban, másodszor 1794-ben látta e maradványokat. A *Jeles Történetek* 153. lapján felsorolja Toldi fegyvereit. Eredetileg 8-féle ilyen darab volt, de úgy gondolja, hogy az őrtállóktól valaki egy-két icce borért megvehette, mert már ekkor csak négy-féle van meg bejőllük.

Dugonics így állítja össze a Toldi-ereklýk leltárát:

I. Husz vagy több *kő-galacsin*, azaz ökönyi golyóbisok, amelyeket Toldi Miklós a Duna egyik partjáról a másikra parittyából hajított. *Ezek balkéz felől vannak felakasztva, amint a Bécsi-kapun kimegyünk.* II. A kapu jobb falán függ az emberfőnél nagyobb golyóbis köböl, melybe egy vas vagyon belesínálva, a vas pedig eme *buzogánnyal* láncon függ. Ezt óvén hordozta és vele egy kézzel könnyen hadonászott. III. A buzogány mellett van ama híres *szántóvas*, melyet Zsámbékon lándzsájával könnyen keresztüldöfött, Mátyás királynak jelenlétében. IV. Nem messze ezektől van *karvasa*, melyet balkarján hordott. V. Volt, de már nincs ott a *lándzsája*, melynek vasát fél mázsának mondták. VI. Volt, de már nincs *páncélingja*, mely vaskarikából fűzetett, ing módjára felvettett... VII. Volt, de már nincs ott Toldi lovának egy kietlen *patkója*, melyből ki lehetett venni lova temérdek nagyságát, melyen Toldi Miklós ült vala. VIII. Volt, de már nincs ott Toldi széles, hosszú, tarajos *sarkantyuja*, melyből csizmájának nagyságát meg lehetett itélni és a régi szokást a mostanival egybevetni.

Mi lett a megmaradt néhány harci emlékek?

Állítólag 1830 táján bevitték a budavári régi fegyvertárba. Ez volt a *Zeughaus*. Ennek az emléktárgyat 1849-ben Bécsbe szállították. A bécsi arzenálban lappanghat Toldi Miklós öklelőfája is. Valamelyik bécsi történetkutatónak érdemes volna ott utánanézni!

Dr. Hegyaljai Kiss Géza

Karácsonyfa ünnepélyek és gyermekfelruházasok

A *Budai Református Négyelet*, hagyományaihoz híven, az idén is több karácsonyfa-ünnepség keretében ajándékozta meg és látta el karácsonyi csomagokkal a budai szegény családokat és gyermekeiket. Az *Iskola-utcai Haypál-alapítvány* dísztermében több mint 300 szegény budai család kapott bőséges ruha és élelmiszer ajándékot. Az iskolás gyermekek számára a *Szilágyi Dezső-teri református templomban* tartottak karácsonyfa-ünnepséget. *Haypál Béla* lelkész mondott ünnepi beszédet, a gyermekek műsort adtak elő, a karácsonyfa alatt pedig 500 gyermek számára volt ajándék felhalmozva. A jótékony munkában a Ref. Négyelet elnöke, dr. *Pap Dezsőné*, továbbá *Szemere Antalné*, *Nevelits Antalné*, *Haypál Béláné*, dr. *Borbély Kálmánné*, *Schulek Gézáné*, *Bereghy Kornélné*, *Pör Jenőné* és még többen vettek részt.

A *Beszéktart* sporttelepének nagy csarnokában hatalmas karácsonyfat állítottak fel és bőséges ünnepség keretében ajándékozták meg a nagy családú Beszéktart-alkalmazottak 1300 kis gyermekét. Az ünnepségen jelen voltak: *Szendy Károly* polgármester, báró *Babarczy István* tanácsnok, *Perczel György* vezérigazgató, *Tóbiás Károly* vezérigazgató-helyettes, *Csilléry Dezső*, *Sas Artur*, *Menczer Mihály* és *Farkas Elek* igazgatók és igen sokan mások. A személyzet nevében *Ducza Bálint* ellenőr mondott köszönetet a polgármesternek a juttatott ajándékokért, *Horváth Zoltán* főtitkár ünnepi beszédet mondott, a főtisztviselők feleségei pedig kiosztották az ajándékokat az örvendező gyermekek között.

A *Honvéd Rokkantzás és Hadirokkant Otthon* megható karácsonyi ünnepség keretében szerzett örömet rokkantjainak. A rokkantak és a díszes és előkelő közönség az intézet nagytermében gyűltek össze, ahol hatalmas karácsonyfa díszlet, körülötte nagy sereg ajándék-csomaggal. *Kalauz Elemér* tábori esperes méltatta a nap jelentőségét, majd magas színvonalu, művészi műsor következett, záróbeszédet pedig *Schulek Tibor* tábori főlelkész mondott. A rokkantak, akik között számosan mozogni is alig tudnak, meghatottan hallgatták a lelkipásztorok szavait, nagy élvezettel tapsoltak a szereplő művészeknek és művésznőknek, végül pedig ószinte örömmel fogadták a *Geszthy Lajosné*, parancsnok felesége által kiosztott csomagokat, amelyekben bőven volt mindnyájuk számára megfelelő karácsonyi ajándék. A bőséges hangulatu ünnepségen a 2. honvéd gyalogezred zenekara játszott.

A *Protestáns Országos Árvaház* 120 gyámoltját meleg hangulatu ünnepség keretében vendéglélt meg és látta el karácsonyi ajándékokkal. Az Intézet nagytermében az előkelő közönség soraiban ott voltak *Pesthy Pál* v. miniszter felesége, *Raffay Sándorné* és *Kovács Sándorné* püspökne nagyaszonnyok, *Benedek Zoltán*, *Lingel Károly* és igen sokan mások. Az ünnepi beszédet *Kemény Lajos* ev. esperes mondotta, az árva gyermekek pedig karácsonyi jeleneteket adtak elő.

A *Protestáns Diákmenza* 125 tagja számára rendezte karácsonyi ünnepséget a menza védnöknői, kik közül jelen voltak *Karász Lászlóné*, gróf *Ráday Gedeoné*, *Szászy Béláné*, *Benedek Zsoltné*, *Sarkányi Jenőné*, *Prónay Jozefin* bárónő és sokan mások. *Sréter Ferenc* evangélikus és *Ferenc József* unitárius lelkészek imádkoztak, *Muraközy Gyula* ref. lelkész pedig ünnepi beszédet mondott. A magas színvonalu műsor után kiosztották az ajándékokat.

A *Szepesi Szövetség* karácsonyi ünnepélyét Némethy Kálmánné, a Szövetség jótékonyági osztályának elnöknője nyitotta meg ünnepi beszéd keretében. A megajándékozott szegény családok és gyermekek nevében *Krisch Jenő* ügyvezető elnök mondott köszönetet elsősorban a nemesszűvű elnököknök. Hasonló ünnepséget tartottak a Szepesi Otthonban is.

A *Budapesti Rotary Club* a ferencvárosi Kiserdő szegénytelepén állított karácsonyfat és a telep 350 szegény gyermekét megvendéglélt és megajándékozta. Ünnepi beszédet mondott *Koós Zoltán* felsőházi tag. A Club tagjainak feleségei ezenkívül 150 szegény gyermeket ajándékoztak meg a Marozibányitéri ebédozó helyen tartott ünnepség keretében is és sok ajándékosmagot juttattak el *Horthy Miklósné* nyomormentő akciója javára is.

A *HONSZ* minden egyes csoportja karácsonyfa-ünnepség keretében részesítette segélyben lévő tagjait. A jözeftvárosi csoport ünnepségén vitéz *Árvátfalvi Nagy István*, *Müller Antal* és vitéz *Tóth András* orsz. képviselők mondtak beszédet. Hasonló ünnepség volt a lipótvárosi csoportban is, ahol *Darás Sándor* elnök mondott beszédet.

A *Szabómesterek Országos Szövetsége* hagyományos karácsonyi ünnepségén 160 szegény gyermeknek juttattak teli ruhát és egyéb ajándékokat. *Horváth György* dísz elnök, valamint *Vágó Jenő*, a Szövetség igazgatója tartottak ünnepi beszédet. Az ünnepségen jelen volt *Goszlieth Ernő* fővárosi tanácsnok is. Az ajándékokat Németh Gyula ipartestületi elnök és *Friedman Jenő* osztották szét.

A *Magyarországi Négyelet* Szövetsége a budapesti Szoptimista Club vezetése alatt működő „egy tál meleg étel” akció hangulatu karácsonyfa-ünnepség keretében osztotta

szét karácsonyi segélyeit, több mint 100 szegény család között. Az akció vezetője *Kresz Károlyné*, *Posch Livia*, a szoptimisták részéről pedig *Oberle Károlyné* és dr. *Spur Endréné*.

A *fásori Evangélikus Jótékony Négyelet* *Kemény Lajosné* esperesné vezetésével 620 szegénynek juttatott ajándékot karácsonyi ünnepélyen. Beszédet mondott *Kemény Lajos*, a budapesti evangélikus egyházmege esperese.

A *Keresztény Ellenők* központi helyiségeiben rendezett karácsonyi ünnepségen igen sok ajándékosmagot osztottak ki a párt szegényei között. Ünnepi beszédet mondott *Tomor Béla*, jelen voltak *Friedrich István*, *Tauffer Gábor* orsz. képviselők, *Halmay Zoltán*, *Csapó Ferenc*, *Sármezy Endre* és igen sokan mások.

A *Magyar Szülők Szövetsége* karácsonyfa-estjét igen nagy és előkelő közönség jelenlétében nyitotta meg *Csécsei-Nagy Imre* alaptáboragy. Az ünnepi műsor után *Havas Miklós* elnök ösztözte szét az ajándékokat a szegények között.

Budakeszi községben *Miller József* pápai prelátus ünnepi beszéde után 150 szegény iskolásgyermek ruháztak fel annak az akciónak eredményeként, amelynek élén *Gödör János* községi főjegyző és *Frankhauser* szövetkezeti igazgató állottak a község tehető lakosságával együtt.

A *Süss Nándor* precíziós mechanikai és optikai intézet nagyszabásu karácsonyfa-ünnepélyén az igazgató *Magyar* nevében dr. *Huszár Aladár* v. főpolgármester intézett buzgólt beszédet az egybegyűlt alkalmazottakhoz. *Eszabados Jenő* igazgató a tisztviselők, *Jurcsó Gusztáv* a munkások és *Benedek Géza* a tanulóknak nevében köszönte meg az ünnepet. *Preisinger Ferenc* vezérigazgató ünnepi beszéde után szétosztották az ajándékokat és az ünnepség a *Hannusz* hangulatu hangulatu ünnepség keretében osztotta